Kamu Yönetiminin "Yeni"sinden Önce;

"Etik İklimlisi" Gerek!

Dr. Öğr.Üyesi Mustafa KARAAĞAÇLI

1.Kamu Yönetimine Bir Tarif

Kamu yönetimi, bir örgütte iş, görev, yetke, sorumluluklar mal ve hizmetlerin üretim ve dağıtımı yönetimini kapsayan geniş bir uygulama alanı olan akademik iklimde de bilim olarak bir bilgi koludur.

2.Yeni Kamu Yönetimi Tarifi Yeni Özneli Liberalizmin Lekesidir!

Yeni kamu yönetimi, özel sektörün kamusal alan egemenliğini yansıtan yeni özneli liberal bir betimlemedir. Yeni Özneli Liberalizm, kapitalizmden beslenip, kapitalist yönetimi yaşam biçimi haline getirdiğinden sosyo-ekonomik piyasalarda egemen olan özel sektördür. Özel sektör ise daha çok para kazancı üzerine yapılandığından, "özelleştirme" adı altında özel düzenlemeleriyle, "serbest ticaret ve düşük ücret" olarak kendini gösterir. Çünkü; özel sektör egemenliğine dayalı bir kamu yönetimi işlerliğinin bir doğurgusu anılan bu ekonomik yaşam gerçeğidir (Harvey, 2015).

3.Kamu Yönetiminde Öncelikle "Etik" Aranıyor!

Kamu yönetiminin teknik planları ve uygulamalarından önce "etik" olması gerekiyor. Merkezi ve yerel iktidarların tümeli olan kamu yönetimi ürettiği hizmet ve ürünlerde etik iklime dayalı politika, davranış ve tutumlar göstermelidir.

Kamusal yönetimde; (1)Bireysel ve toplumsal faydacılık, (2)Şeffaflık, (3)Eşitlik, (4)Ayrımcılık yapmama, (5)Gizlilik (6)Hesap verebilirlik, (7)Siber güvenlik ve Teknik sağlamlık ilkelerinin dikkate alınması gezegende ve ulusal coğrafya'da hak, hukuk ve adalet iklimini destekleyecektir.

Anılan bu ilkeler, aşağıda ana çizgilerle tanıtılmaktadır:

3.1.Bireysel ve toplumsal faydacılık ilkesi: Kamu yönetiminde bireysel ve toplumsal yararlar için; insan, toplum ve çevre refahını korumak ve geliştirmek öncelikli ve birincil başarı ölçütü olarak görülüp değerlendirilmelidir.

3.2.Şeffaflık ilkesi: Kamu yönetiminde çalışma model, yaklaşım, yöntem ve teknik süreçlerinin çalışmalarının anlaşılması, ikna olunması ve açıklanması için "şeffaflık özelliği, "açık ve net olarak; ama-sız ve fakat-sız uygulanmalıdır." Şeffaflıkla karşılıklı güven, açık iletişim, kişisel, kurumsal ve toplumsal haklar konularında bilgi verilmesi, izlenmesi, açıklanması açık şekilde sağlanır (Karaağaçlı, 2024).

3.3.Sosyal eşitlik ilkesi: Gezegende her kimlik kutsal ve eşittir (Karaağaçlı, 2023 ve 2025-2). Birleşmiş Milletler Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi'nde insani eşitlik, TC Anayasası'nda 10. Madde özelinde kanuni eşitlik ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda eğitsel eşitlik, Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurumu amaç ve kapsamında bireysel eşit haklar ve hürriyetler yasal zeminlerde yer bulmaktadır. Anılan eşitlik ilkesi kamu yönetiminde de vazgeçilmez olarak uygulanmalıdır (BM; 1948, TBMM, 1982, MEB, 1973 ve TİHEK, 2016).

Çünkü herkese gerekli olan eşitlik ilkesi; her kimliğin, ait oldukları din, mezhep, dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, sosyal statü, engellilik ve benzeri herhangi bir değişkenle farklı davranılmadan eşitçe kabul ve uygulama görmesidir (Karaağaçlı, 2025).

3.4.Ayrımcılık yapmama ilkesi: Kamu yönetiminde, fırsat eşitliği ve pozitif ayrımcılık da uygulamalarda dikkati çekmektedir. Bu konuda programa, kuruma ve işe alımlarda, ayrımcılık yapmayan politikaların uygulanması merkezi ve yerel yönetimlerden beklenmektedir (GPA, 2023).

3.5.Gizlilik ilkesi: Kamu yönetimi uygulamaları yaşamın alanında gizliliği öne çıkarıp, kişisel ve kurumsal veri korumasını sağlamalıdır. Bu noktada yasal düzenlemelerin ulusal ve uluslararası ölçeklerde uygun, gizlilik ve veri korumasını sağlayacak yapıda hazırlanması gerekmektedir.

3.6.Hesap verebilirlik ilkesi: Kamu yönetimi uygulamalarında toplumsal yapıda her yurttaş bireyin ve yönetenlerin geçerli olan yasalara uyması gerekir. Anayasal zemindeki hukukun üstünlüğü ilkesi uyarınca kamusal hizmetlerin ve ürün çıktılarından "sorumlu olanlar" sistem yaklaşımın bir gereği olarak girdiler ve işlemler bağlamında hesap verebilmelidir.

Çünkü; "sorumluluk" evrensel değerler arasında bulunuyor. Hukuksal zeminde bireysel ve toplumsal olumsuzluklardan maddi, manevi ve psiko-sosyal zararlardan dolayı hesap verilebilir olmalı, "birey ve toplum vicdanında cezasızlık yani yapanın yanına kar kalıyor!" algısı oluşturulmamalıdır.

3.7.Siber güvenlik ve teknik sağlamlık ilkesi: Kamu yönetiminde**,** siber güvenlik ve teknik sağlamlık, bu yönetim hizmetlerinin-sistemlerinin güvenli, etkili ve sürekli olarak kullanılabilmesi için gereklidir (Resmi Gazete, 2021). Siber güvenlik kapsamında; kişisel ve kurumsal verilerin kötü girişimlerle kullanılmasının önlenmesi gerekirken; güvenlik, korunaklılık ve teknik dayanıklık yönlerinden ise şeffaflık ve sağlamlık aranmalıdır.

4.Söz Sonunda; "Etik İklim ve İnsan Kontrolü İlişkisi

Kamu yönetiminde, insan odaklı olarak**;** (1)girdi, (2)işlem, (3)çıktı ve (4)dönüt öğelerinin sistem yaklaşımıyla değerlendirilmesi gerekir. Kamusal hizmetlerde insan kontrolunun yapılamaması durumlarında ise "sistem ve insan dışılıklarla" kişisel ve toplumsal haklar lekelenir, sosyal ve ekonomik açıdan kayıplar yaşanır. Bu olumsuzluğu gidermenin temel yolu ise insan marifetiyle, zihniyle ve eliyle periyodik olarak ilgili paydaşlar tarafından eşanlı, eşgörevli eş katılımlı kontrolların yapılmasıdır.

Kaynaklar

BM, (1948). **İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi.**

GPA, (2023). Global Privacy Assembly. . Resolution on Generative Artificial Intelligence Systems. 45th Closed Session of the Global Privacy Assembly. Erişim: https://www.edps.europa.eu/system/files/2023-10.

Harvey, D. (2015). **Neoliberalizmin Kısa Tarihi.** Çev: Aylin Onacak. İstanbul: Sel Yayıncılık.

Karaağaçlı, M. (2024). **Liberalizmle Zedelenen Sosyal Adalet ve Eşitlik.** http://www.mektepligazete.com.Köşe Yazıları. Mustafa Karaağaçlı. 02.12.2024.

Karaağaçlı, M. (2025). **Gezegende Her Kimlik Kutsal ve Saygıya Değerdir.** http://www.mektepligazete.com. Köşe Yazıları. Mustafa Karaağaçlı. 20.03.2025.

MEB**.** (1973). **Milli Eğitim Temel Kanunu.** Ankara: TBMM. Kanun No: 1739.

TBMM. (1982) **Türkiye Cumhuriyeti Anayasası.** Ankara: TBMM. 2709 Sayılı Kanun, 7.11.1982.

TİEK. (2016).**Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu.** Kanun No:6701, Resmi Gazete No: 29690.

Resmi Gazete, (2021). Yapay Zeka Stratejisi 2021-2025. TC. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi. 2021/18 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi, **TC Resmi Gazete**, Tarih: 20/08/2021; Sayı: 31574.

Etiksel Gerekçe

Bu yazında hazırlık, plan, yazım, alıntı ve raporlaştırma süreçlerinde araştırma yöntem bilim ilkelerine göre; atıf ve alıntı kurallarına uyulmuş, alan yazın verilerinde bir intihal ve manipülasyon yapılmamıştır.

Etiksel İlke

Burada yer verilen görüşlerden yapılan alıntılarda kaynak gösterilmesi etiksel olarak uygun olacaktır.

İletişim ve Erişim

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARAAĞAÇLI
T.C.G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi, EBB Öğretim Üyesi
e-posta : mkara@gazi.edu.tr
Web (1) : w3.gazi.edu.tr/~mkara
Web (2) :https://avesis.gazi.edu.tr/mkara
ORCID:https://orcid.org/0000-0003-3488-1021

Süren Yayın Ortamları ve Portalları

Futbol-spor-yorum :www.yurtspor.com.yazarlar
Eğitim,sosyoloji,güncel:www.mektepligazete.com.köşeyazıları
Bilim-araştırma :www.mektepligazete.tebeşirbülten.com
Tüm yayınlar blogu :mustafakaragacli.blogspot.com

Bilişim Medyaları

Facebook (1): Kirizma
Facebook (2): Mustafa Karaağaçlı
X : M_Karaagacli_
İnstagram : mustafakaraagacli1
Youtube :AkademikAda